

Om Folkekirkens tidligste Tid paa vore vestindiske Øer.

Af E. V. Lose.

Der foreligger allerede adskilligt offentliggjort om tidligere og senere Kirkeforhold i vore vestindiske Kolonier. Dog siger Kirkehist. Saml. (4. R. II, S. 81), at kun Navne og Aarstal kjendes fra de allerfleste af de 14 eller 15 første Præsters Vedkommende. Om disse dunkle, tidligste Aar indtil c. 1733 skal derfor her meddeles noget; men under Øernes for os, og ikke mindst i Koloniens Barn-dom, saa fremmede Forhold bliver det uundgaaeligt, at noget om disse medtages af og til, selv om det ligger udenfor det specielt kirkelige Omraade.

Den første danske Kolonisation paa de med tyk Urskov næsten overalt bedækkede Øer fandt Sted paa St. Thomas 1666, siden kom St. Jan med i 1718 og St. Croix i 1733. Der kan altsaa indtil 1733 kun blive Tale om Præster paa St. Thomas; thi St. Jan har man aldrig tænkt paa at give en egen Præst, skønt Øen ikke var for lille eller for svagt befolket. Som Præst ved det første, rigtig nok mislykkede, Forsøg paa at faa Fodfæste i Vestindien, medfulgte Hr. Kield Jensen Slagelse (uheldigt bekjendt allerede 1653, se Ny khist. Saml. V, 668 f.). Hans Kaldsbrev lyder saaledes i Udtog:

I Jesu Navn:

Kjendes vi Undertegnede, Erik Schmidt¹⁾, kongelig kommanderet Gybernør over det Eiland Sankt Thomas udi Vestindien, og Kield Jensen Slagelse, at vi udi den hellige Trefoldigheds Navne ere komne udi en kristelig og venlig Forening saaledes: at jeg Kield Jensen efter hans kongelige Majestæts naadigste Villie (næst Guds Naades Bistand) skal . . . betjene den Menighed, som Erik Smidt agter i Herrens Navn efter kongelig medgiven Instrux at forflytte og forsamle til bemeldte Insul St. Thomas Og jeg Erik Smidt for mig, mine Medredere og Efterkommere lover at give ham en Præstekjole af Stof og en Sammarie af Fiskskaft med videre hans Ordinationsbekostning, og her efter denne Dags Datum at give ham aarlig 80 Rd. in specie med tilbørlig Kost og Seng samt anden nødtørftig Fornødenhed og imidlertid oprydde til ham og hans Efterkommere en god, forsvarlig, præstelig Residens med behørig Huse, Vaaninger og Plantage, og desforuden skal ham forundes for sig selv og sine Arvinger en god, fri Ejendomsplantage paa belejligste Steder at udkaare og selv at forplante, aarlig 10 Skaalpund godt og uforfalsket Sukker i Tiende af hver Person uden Kompagniet, som paa Landet kan befindendes vorde, enten Herr eller Tjenere, ingen undtagen, over 12 Aar gammel, som hans Tjeneste i Saligheds Navn kan behøve; men hvis særdeles Tjeneste Nogen af ham kan behøendes vorde, Enhver da efter Ordinantzen at betale, som Affektion og Midlerne kunne tillade. Actum Kjøbenhavn 8. Juni 1665. (Underskrifterne).

Af denne saa vagt og slet affattede Kontrakt ses det blandt andet, at Præsten skulde bespises af Guvernøren, vistnok ved dennes eget Bord (hvad ogsaa senere fastholdtes), at man vilde skaffe St. Thomas-Præsten ligesom

¹⁾ Hans fulde Navn er Erik Nielsen Smed (Smit, Smidt).

Landsby-Præsterne hjemme en Præstegaard med Avling, uagtet ingen kunde sige, hvorfra han kunde faa Tyende (o: Slaver), som han, selv om der fandtes Negere paa Øen, ikke havde Raad til at købe, saa lidt som han havde Kendskab til Dyrkningen af Øens Produkter. Indretningen af Sukkerværket havde hverken han eller Guvernøren nogen Forestilling om. Bygningerne paa Plantagen skulde Guvernøren skaffe. Det var en ret snild Tanke med den omtalte Ejendomsplantage, hvorved Hr. Kiolds Slægt i fremtidige Led skulde gøres til faste Kolonister; men Tanken kom af gode Grunde aldrig til Udførelse. Selve Præstplantagen slap Præsterne ikke af med før 12. Nov. 1733. Den laa vel altid øde under de mange og lange Vakancer, hvis Guvernørerne ikke kunde leje den ud for egen Regning. Jorden maa altsaa have været i slet Drift, fuld af det frodige tropiske Ukrudt. Desuden var den saavel som alle Plantagerne fra Begyndelsen af udlagt i meget slet Form, som en smal og langstrakt Strimmel. Den blev endda med Bygninger i 1680 under en Vakance ikke vurderet til mere end 2500 *R* Sukker, vel at mærke, ikke i aarlig Produktion, men i Salgsværdi. Dens nuværende Navn er Jægge, og en Del af Arealet ligger nu inde i St. Thomas By.

Den nye Koloni havde en stakket Tilværelse. Den begyndte med at miste sit Overhoved. Skibet kan med den Tids Sejlads ikke være kommet til Øen før i Foraaret 1666. Den 16. Juni i det Aar var Erik Smidt død, og Præsten maatte optræde som Interimsguvernør. Skal der slutes fra de Mænd, han havde til Hjælp ved Edfæstelsen af Indbyggerne (hvad altsaa Erik Smidt ikke var naaet til), har han vel ogsaa været den Nærmeste til at gaa i Spidsen. De andre vare Skibets Skriver, Højbaadsmand, Konstabel og Tømmermand. Indbyggerne vare, foruden de Danske, 3 Hollændere og 9 Engelske. Den saaledes ikke store Forsamling opfordredes til at kaare 4 Mænd (2 Danske, 1 Hollænder og 1 Englænder) til at danne en

provisorisk Regering, indtil Ordre modtoges hjemmefra. Det skete da ogsaa, om end ikke ganske, som Hr. Kield ønskede det. Thi de Fremmede forlangte Religionsfrihed, Ret til selv at bygge Kirke og selv holde sig en reformert Præst, medens Hr. Kield mente, at han burde have lige den samme Lydighed i Kirkedisciplin og lige saa god Løn af de Fremmede som af de Danske, da han ellers ikke kunde subsistere, eftersom de Fremmede allerede vare langt flere end de Danske. Dette om Lønnen lovede de Fremmede; men de Engelske vilde ikke ved deres Troskabsed til Danmark have deres Ed til den engelske Krone svækket. Dette blev dem tilstaaet, og der blev gjort den Pagt, at om der udbrød Krig imellem Danmark og England, skulde der paa Øen holdes Fred o. s. v. Dette Møde er holdt 16. Juni, og 3. Juli aflægger Hr. Kield Rapport til Kompagniet om det skete, formentlig omtrent samtidig med Skibets Afrejse. Rapporten, som er undertegnet af ham alene, giver desuden et levende Billede af Tilstandens Uhyggelighed og er fuld af Klager over Mangel og røveriske Overfald af Kapere, men han lover dog Kompagniet, at han vil holde ud i 9 Maaneder, uagtet de hverken har Brød eller Brændevin, som disse Lande mest behøve mod adskillige Sygdomme, og Provianten netop kun kan strække til for det Tidsrum. Da der endnu ikke har været Tid til at sætte Land i Dyrkning, hjemsender han Skibet med Ladning af Pockenholt. Den belovede Præstekjole har han ikke faaet og af sin Løn kun 22 Sletdaler.

Den fordærlige Overtro, at stærke Drikke ere særlig nødvendige i de varme Lande, uagtet de netop der ikke ere mindst ødelæggende, viser sig altsaa i de allerførste Linier, der hjemsendes derudefra.

Hvor længe denne svage Koloni har holdt sig i Live, og hvornaar og hvorledes og hvor mange af dem, der er naaet levende hjem, vides ikke. Men i alt Fald var Hr. Kield hjemme en god Stund før 20. Oktober 1671; thi da afrejste han paany til St. Thomas som Præst, denne Gang

i et nyt Kompagnis Tjeneste; men Øen naaede han ikke; thi han døde 25. April 1672, og Skibet landede først 23. Maj efter 7 Maaneders Rejse. Hans Enke fik fri Hjemrejse. At vore Kirkeforhold derude kom til at begynde med en Vakance, er næsten som et Varsel om, hvad Fremtiden vilde bringe. Men tvungen Kirkegang indførtes lige fuldt strax. De Forsømmelige maatte bøde 25 *fl* Tobak. Og slig Forsømmelighed lod sig rigtignok befrygte; thi ifølge Kristian den 5tes Octroy § 14 havde Kompagniet Tilladelse til at faa som Tvangskolonister 2 Mand af hvert Kompagni Gevorbne, samt saa mange af de i Jern dømte Fanger og i Spindehuset hensatte Kvinder, som fornøden eragtes, en Befolkning, der maaske ikke særligt har udmærket sig ved Iver for at overvære Messfelds-Gudstjenester. Men under Vakancen vilde man dog have Lov til at gifte sig, og saaledes skete det, at borgerligt Ægteskab, indgaaet for »Landets Protokol«, holdt sit Indtog derude. Denne Gang var med en i vor vestindiske Kirkehistorie sjælden Hurtighed en ny Præst skaffet tilveje hjemme.

Allerede omtrent 5 Maanener efter Hr. Kiolds Død afsejlede (9. Oktober 1672) hans Eftermand Jørgen Jensen Morsing, fra Kjøbenhavn. Der hvilede dog en mørk Skygge over Skibets Befolkning. Vel kom de mærkværdigt nok raske i Land; men Hr. Jørgen døde allerede 26. April næste Aar, efter at der var gaaet 6¹/₂ Maaned fra hans Afrejse, og just som han var i Færd med at overtage Præsteplantagen. De fleste af de andre Passagerer døde ogsaa kort efter Ankomsten, saa at der i 1673 ikke fandtes flere end 28 Danske, store og smaa, paa Øen (samt af Fremmede 31 Mænd, 12 Kvinder, 27 Børn, 55 Slaver). Hr. Jørgen havde, efter at Kontrakten mellem ham og Kompagniet var affattet, indgaaet Ægteskab i Europa (maaske i Bergen, hvor Skibet laa en Tid), og hans Hustru synes at være udrejst med et Skib, der forlod Kjøbenhavn 28. December, men endnu den 28. Marts ikke

var naaet længere end til Portsmouth. Hvis hun er naaet levende til St. Thomas, er hun altsaa bleven mødt med det Budskab, at hun var Enke. Hendes Mand havde en i de Tider for en Præst uhørt stor Bogsamling paa 141 Bind, som hans Eftermand købte paa Auktionen over Boet.

Denne Eftermand var en Slesviger, Hr. Theodorus Christianus, bedre kendt som Hr. Didrik Christensen Risbrich. Han havde Collats af November 1673, begyndte sin Funktion paa St. Thomas Juni 1674, holdt sine Gudstjenester meget uregelmæssigt (f. Eks. i det første Aar kun 16 Tjenester), havde allerede 7. September 1675 faaet en meget alvorlig Irettesættelse hjemme fra baade for Slagsmaal paa Udrejsen, hvor han havde sparket Højbaadsmanden til Krøbling, og for »uskikkeligt, slemt og forargeligt Levnet« paa Øen med Forsømmelighed, Slagsmaal, Drukkenskab og Opsætsighed imod Guvernøren. Han trues med at blive hjemsendt uden Haab om nyt Embede hjemme. Det hjalp dog ikke mere, end at han i April næste Aar overbevistes om at have stjaalet en Kalkun. Indtil November 1677 havde han i det Aar faaet holdt 50 Prædikener, som vare blevne ham betalte med 2500 π Sukker; men allerede i April 1678 var han halvt som Flygtning naaet til London, hvorfra han saa skrev hjem og bad om godt Vejr. Det maa han vel ogsaa have faaet nogen Tid efter, thi i 1681 blev han Præst i Lysabild paa Als. Imidlertid holdt man paa Øen Messefaldsgudstjenester, og Ægteskaberne stiftedes borgeligt, hvilket sidste mærkværdigt nok vedblev, ogsaa efter at der var kommet en ny Præst. Befolkningen var i 1680 stegen til »156 Kristne og 175 Negere«; men man var meget udsat for Kaperne, der gjorde Strandhug og bortførte Mennesker og Ejendom.

Den 28. August 1680 afgik den nye Præst fra Kjøbenhavn. Han hed Albert Bastlan Pedersen og fungerede mindst 2 Aar 3 Maaneder. Tillige med ham var udkommen en ny Løjtnant til Garnisonen, og de skulde

begge have Kost ved Guvernørens Bord. Det var i det Hele i lang Tid, lige fra Koloniens Stiftelse, Reglen, at i alt Fald nogle af Embedsmændene spiste hos Guvernøren, hvad der vistnok maatte kaldes en uheldig Ordning, som dog næppe kunde undgaas, da alle skulde bo i Fortet, og hver af dem kun havde eet Kammer. Præstens aarlige Løn var 150 Rd. (Guvernøren fik 900 Rd.) Forøvrigt vides om ham kun, at han har drevet Præsteplantagen selv, ved Hjælp af Slaver, som han lejede af Kompagniet, og at han maa have endt sin Gerning paa St. Thomas senest i August 1683. Ingen Eftermand kom før tidligst i Februar 1686. Men Kompagniet havde netop i de Aar nok at gøre med at sørge for sig selv, saa der var daarlig Tid og Raad til at skaffe Præster. I Oktober 1686 havde det f. Eks. ikke mindre end 3 afsatte St. Thomas-Guvernører¹⁾ med Hustruer, Børn, Tyende og Negere siddende i Arrest i Kjøbenhavn. Dog mandede Generalforsamlingen 31. August 1685 sig op til at begære af Biskoppen, at han vil »erkyndige sig om et godt subjectum« til at være Præst paa Øen. Det er i denne Tid, medens Fortets Bygninger forandredes og udvidedes, at der høres Tale om et Hus, som i alt Fald kort efter blev taget i Brug som Kirke. Det stod midt paa den aabne Plads, der omgaves af det lille Forts Mure, var 20 Fod bredt, 22 Fod langt, havde Murstensgulv, Tegltag, 3 Døre og 8 Vinduer med Skodder, men naturligvis uden Ruder eller Jalusier. Det blev om Hverdage vistnok benyttet til al Slags verdslig Brug, men stod næppe længe, da det var altfor meget i Vejen for Færdslen i Fortet. Gudstjenesten blev ellers oftest holdt i Fortets sydvestlige Bastion, hvad dog ikke vil sige under aaben Himmel. Der var et muret fladt Tag af 3¹/₂ Alens Bredde over en Del af Bastionen. Under dette Halvtag stod Kanonerne ved Skydehullerne,

¹⁾ Den ene af dem biev efter Højesteretsdom af 21. Marts 1689 halshugget paa Nytorv.

og imellem dem fik saa Præst og Menighed at skaffe sig Plads. Saaledes stod Sagerne indtil 1706. Da drev man det til at opføre en Kirke af Fyrretræ ved den sydøstlige Bastion. Enhver, der kjender lidt til Tropeforhold, ved, hvad for en uholdbar Vare europæisk Fyrretræ er derude. Kirken var 24 Alen lang, 12 Alen bred. De Reformerte havde ogsaa Ret til at benytte den.

Endelig fik Vakancen en Ende, idet Hr. Jens Frederiksen Hofman undertegnede Kontrakt med Kompagniet om at være Præst paa St. Thomas med 100 Rd. aarlig, en aldeles uforsvarlig lille Løn. Naar han kom til at rejse, vides ikke. Han ankom 24. Febrnar 1686. Disciplinen var saa streng, at en Embedsmand ikke kunde forlade Fortet uden Tilladelse, hvis han ikke vilde risikere $\frac{1}{2}$ Aars Løn. Nogle andre Træk af Tilstanden paa Øen kunne anføres her. Allerede paa denne Tid fik en Frineger tilskødet en fuld Sukkerplantages Areal af selve Guvernementet. Det er meget tidligere, end man skulde vente det, at en saadan Mand kunde opnaa sligt. Lagunerne vrimlede af de nu uddøde Flamingoer. I Skovene paa den kun pletvis beboede Ø fandtes en Mængde hortløbne og nu halvvilde eller helt vilde Kalkuner, Geder, Svin og Oxer. En Sørøver holdt Bryllup paa Øen og havde Guvernøren, dennes Kone, Præsten og flere af Embedsmændene til Gæst.

Præsten boede altsaa i Fortet; men dettes flade Tag lækkede, saa Kamret var usundt, hvad Fortet i det Hele rigtignok ogsaa var. Man gav ham da et Stykke Sejldug til at spænde over Sengen, for at i det mindste denne kunde være tør; men tilfreds med sin Tilværelse opnaaede man ikke at gøre ham. Det endte med, at han i April 1688 flyttede ud af Fortet, hvad jo gjaldt $\frac{1}{2}$ Aars Løn, og nægtede at holde Gudstjeneste, da han ikke havde set de Løfter holdte, som ved hans Ansættelse vare blevne ham givne. Da hans Funktionstid jo ikke udløb før 24. Februar 1689, vilde Guvernøren ikke give ham løs, og først den 27. Februer slap han derfra (over St. Eustats).

Derpaa var der da ingen Præst i 2 Aar. Dog maa der herved forstaas, at det kun var Lutheranerne, der manglede Præst. Fra Begyndelsen af havde der været fri Religionsøvelse, saa at der f. Ex. fandtes en kalvinsk Kirke paa Øen; og naar det var de fremmede Trossamfund muligt at holde sig forsynet med Præst, søgte de at gøre det. Under de forvirrede Forhold i Koloniens Barndomstid, og medens Øen kun var delvis bebygget, lykkedes det dem ikke altid. Men senere hen i Tiden have de stadig haft baade regelmæssigere og rigeligere Præsteforsyning end de Lutherske, der f. Ex. aldrig have haft en Præst for St. Jan og lige til 1859 kun havde 1 Præst for de Danske paa hver af de 2 andre Øer, medens der af Frikirkerne er mere end een, der har flere Præster paa hver Ø, ogsaa paa St. Jan.

Omsider fik Vakancen Ende. Præsten Jacob Andersen ankom efter en Rejse, der varede fra 8. September 1690 til 29. Januar 1691¹⁾, fik sit Kammer i Fortet anvist og skulde bespises ved Guvernørens Bord. Men der var ham for uroligt i Fortet, og Maden behagede ham ikke, hvorfor der blev truffet Foranstaltninger til at sætte ham i Besiddelse af Præsteplantagen og give ham Kostpenge (48 cents om Dagen). Han var en ubehagelig og drikfældig Mand, som Klimaet, der straffer Drikkeri haardt, da ogsaa bortrev 10. August 1692 efter omtrent 5 Maaneders Liv derude. Efter denne korte Afbrydelse fortsattes Vakancen igen; denne Gang i næsten 4 Aar, hvorefter man havde Præst i $3\frac{1}{2}$ Maaned og saa atter Vakance i de næste 2 Aar. Der havde saaledes fra Februar 1689 til 3. September 1698 kun været Præst derude i $8\frac{1}{2}$ Maaned. Den Præst, der var derude i $3\frac{1}{2}$ Maaned, var Ephraim Monrad. Det viste sig, at det var Skade, at han døde saa hurtigt. Han havde Kaldsbrev af 24. Februar 1696

¹⁾ 24. April 1691 anlægges Byen St. Thomas, som allerede 11. September 1695 blev udvidet med en Gade nærmere Søen.

(vgl. Konfirmation Dageu efter), ankom 19. Juni 1696, holdt sin første Gudstjeneste strax første Søndag, prædikede siden afvexlende Højtysk og Dansk, blev meget afholdt ogsaa af de Reformerte, men døde allerede 30. September. I Vakancetiden vedblev Guvernørens borgerlige Ægteskabsstiftelser »wie üblich«.

Kolonien var imidlertid tiltagen. Det var kommet dertil, at Øens Sydside, hvor Fortet og Havnen ligger, nu i det væsentlige var taget i Besiddelse af, naturligvis for det meste, Udlændinge og optaget til Dyrkning, ja, man var begyndt aldeles paa egen Haand, uden Guvernørens Vidende og Vilje, at nedsætte sig paa Nordsiden. Til Forstaaelse heraf er det vel nødvendigt at oplyse, at der gennem Øens Længde fra Vest til Øst strækker sig en Bjergkæde, der da for Størstedelen endnu var dækket med uigennemtrængelig Skov, saa at Guvernøren, uagtet Øen netop ved Fortet er meget smal, hverken kunde ride eller køre til sin Øs Nordside, da denne selvraadige Bemægtigelse af Kompagniets Jord omsider i 1696 var kommen ham for Øre, saa han maatte derover for at se, hvordan det stod til der. Han maatte omsejle Øen i hele dens Længde. Og Sikkerheden for Liv og Gods var da heller ikke større, end at man af og til sendte Kone og Børn bort med det første det bedste Skib, saa at de endog kom ned til Curaçao, af Frygt for Overfald, og at man skød Alarm, saa snart et fremmed Fartøj viste sig i Nærheden. Især vare Spanierne slemme til at gøre Strandhug. I hvilken Frygt man levede, ses ret godt af et Tilfælde i 1703. Der blev skudt Alarm under en Søndagsgudstjeneste. Alle styrtede til Vaaben. En Baad havde passeret Østenden af Øen. Det var rigtignok kun en af Øens egne Baade, som Ejeren havde sendt ud for at hente Kalksten. Men det vidste man jo ikke, og en saadan Baad kunde godt være meget farlig, uagtet der kun var 3 Mand i den. Men Garnisonens Størrelse egnede sig rigtignok ikke til at indgyde Respekt. Den beløb sig i 1697 til en Løjtnant, en

Fændrik, en Tambour og 5 Soldater. Soldater og Embedsmænd døde nemlig lige saa rask, som de ankom. Af Embedsmændene var i 1697 kun Bogholderen i Live.

Den 3. September 1698 ankom endelig den nye Præst. Det Skib, der bragte ham, medførte ogsaa Forstærkning til Garnisonen; men allerede før 12. Oktober vare 9 af de ny ankomne Soldater døde; inden Udgangen af Aaret var der bortrevet 21 Soldater og 3 af de nye Embedsmænd. Samtidigt ankom ogsaa Kompagniets Slaveskib fra Guinea. Af 500 indskibede Slaver havde kun 259 overstaaet Rejsen, og alle disse vare syge og skrøbelige, saa at 37 døde kort efter Landsætningen. I Juli næste Aar indkom et andet af Kompagniets Slaveskibe. Det havde indskibet 549 Slaver; men kun 353 syge og elendige Stakler overlevede Rejsen. I det næste Aar havde et tredje Slaveskib haft 303 Dødsfald og medbragte 239 sunde og 60 syge Slaver; men Ladningen kan ikke have duet stort; de første 80, der solgtes, indbragte kun fra 45 til 90 Rd. Stykket. Vestenden af Øen blev i højeste Grad gjort usikker derved, at en Mængde af Slaverne rømte til disse afsides Egne, hvor de i store Skarer levede som frie Mænd, hvem ingen turde angribe.

Den i September 1698 ankomne Præst hed David Fenrich. Hans Kaldsbrev var af 21. Marts med kgl. Konfirmation af næste Dag. Rejsen varede fra 16. April til 3. September. Han havde som tidligere Præster forpligtet sig paa 3 Aar, men da der just i Marts 1701 laa et Kompagniskib sejlklart, fik han og 2 samtidig med ham udkomne Soldater Lov til at rejse, uagtet deres Tid ikke var fuldt udløben. Man maa have vært tilfreds med ham. Fire Menighedsmedlemmer gav i Aaret 1700 et ikke ringe Bidrag til »Kirkens Bygning her paa Fortet«, og da han den 28. Marts 1701 rejste bort, fik han en god anbefaling med sig hjem. Nye Tider for Kirkelivet syntes at oprinde; thi allerede Natten imellem 17. og 18. Oktober samme Aar kastede det Skib Anker, der foruden Soldater

og en Del nye Embedsmænd ogsaa medførte den nye Præst, alle forpligtede paa 3 Aar. Men Tiderne i Kolonien vare sløje. Hele Øens samlede Produktion af Sukker og andet strakte selv i de bedste Aar ikke til at forsyne 3 Skibe med Ladning. Man var bange for Sørøvere udenfra og de bortrømte Slaver indenfra. Selve den ringe danske Befolkning, altsaa Præstens Menighed, var af blandet Beskaffenhed. Man havde jo brugt Øen til Forvisningssted for Forbrydere, og de Soldater, man sendte ud, som ogsaa selv nu til Dags ikke just altid danne Blomsten af Danmarks unge Mænd, vare højst tvivlsomme Personer. Imidlertid begyndte man angaaende Deportationerne at blive klog af Skade, og i 1701 afslog Kompagniet rent ud at medtage dømte Forbrydere i Skibene. Der var, lod man Kjøbenhavns Politimester vide, sket Ulykker nok derude ved disse Mennesker, og man vilde ikke have flere af den Slags.

Den nye Præst var Andreas Chorne. Han havde Attestats af 1689 med Non, Demis Haud, Kaldsbrev 8. April 1701, konfirmeret 12. April, Revers paa 6 Aar. Rejste hjem medio Maj 1708 med fri Hjemrejse. Med ham begynder det Særsyn, at der i 13 Aar og 2 Maaneder ingen Vakance var. De 2 nærmeste Præster efter ham kom nemlig ud, før Formanden rejste bort. Det maa altsaa have været et ganske særlig begunstiget Tidsrum. Men derefter indtraadte det desto værre alt for sædvanlige, at Præsterne døde før Udløbet af deres Kontrakt med Kompagniet, hvoraf Følgen med den Tids langsomme og sjældne Forbindelser med Europa uundgaeligt blev mange og lange Vakancer. Indtil 1790 havde St. Thomas i alt 32 danske Præster, og af disse bortrev Klimaet 18. I det 19de Aarhundrede har Klimaet og de sociale Forhold forandret sig; kun meget faa Præster ere døde derude og selv disses Død kan ikke tilskrives Klimaet (en er f. Ex. død af Sorg over at have mistet sin Hustru, et Par andre døde af Brystsyge, som de havde medbragt hjemmefra; en er død ved en ubegribelig Uforsigtighed o. s. v.) Og dog

indtraf (se Statskalenderen) fra 1850 til 57 i et Aarhundrede, hvor Dampskibsforbindelser og Post stod til Raadighed hver 14de Dag, den allerlængste Vakance i hele Øens Historie, paa over halvsyvende Aar. Hvad der kunde opnaas i den Tid, da Antillerhavet var fuldt af Sørøvere, da Øen var usund, og da man ofte ikke een Gang om Aaret havde Forbindelse med Danmark, maatte vel endda lettere kunne præsteres i vor egen Levetid. I 1854, 55 og 56 vare efter Statskalenderen endog alle vore Øer uden dansk Præst. Det var unægteligt ikke ganske saa slemt, som det efter Statskalenderen synes; men slemt nok var det alligevel.

Den katholske Præst R. P. Labat har under sin Rejse omkring i Vestindien, som han har beskrevet i flere Bind, opholdt sig paa St. Thomas en Uge i 1701. Han finder det »singulier dans cette isle«, at man ser 3 eller 4 Religioner, uden at en eneste har en »temple« (Pateren har formodentligt ikke kunnet formaa sig til at kalde Rummet i Bastionen ved Skydehullerne for et Tempel). De vigtigste ere den lutherske og den kalvinske, hvoraf den sidste i Almindelighed har 2 Præster, en fransk og en hollandsk. Lutheranerne have kun een, og han taler »Flamand et Allemand« (her maa den gode Pater vist tage Fejl). Labat kom til at overvære et luthersk Hjemmebryllup, hvor han af Brudetalen forstod Skriftstederne. Dem citerede Præsten nemlig paa Latin, og af dem begreb Pateren, at Præsten opfordrede Konen til Lydighed imod Manden, »hvilket vi ogsaa gøre, og, tænker jeg, ligesaa unyttigt hos dem som hos os.« Præstens store Pibekrave vakte Paterens Forundring i høj Grad.

En Instrux af 1702 for Koloniens »Opperhoved« og Raad foreskriver i § 3 Højmesse og Aftensang paa alle Søn- og Helligdage, daglig Morgenandagt paa den i Frue Kirke brugelige Maade med den der brugte Korsang, samt Overhøring i Kirken af Ungdommen hvert Kvartal — skønne Regler, der viste, hvor lidt man i Danmark var

i Stand til at fatte Forholdene. Hertil føjede selve Opprehovedet dog de Bestemmelser, at det blev Degnen, der skulde holde Morgen- og Aften-Andagt og paa de store Højtider holde Aftensang. Desuden skulde han for Betaling undervise de lutherske Børn »i Latin og Andet«! Guvernøren klagede over, at der ikke fandtes nogen luthersk Skole, og at den kalvinske var saaledes, »at den ej slettere kan være, og dog maa vi Lutheranere behjælpe os med den«. Det var nu i Grunden lidt flot af Opprehovedet at paalægge Degnen at undervise i Latin, thi undertiden var det Marketenderen, som var Degn. Det lød ogsaa i 1702 i Grunden lidt stort at tale om Guds-tjenester i en Kirke, som Kompagniet godt vidste, ikke eksisterede. Det var daarligt nok, at der skaffedes tilveje en Kirke i 1706. — Byen St. Thomas, som jo forresten kun for en ringe Del var luthersk, havde nu drevet det til at have 69 Huse. Af hvad Slags i alt Fald en ikke ringe Del af disse var, viser Byens daglige Navn Tappus Tap-hus, Krohus).

Aaret 1708 kom, og med det kom Præsteskiftet. Chornes Eftermand var Anders Pedersen Samsing. Hans Levned findes i Sml. til Fyens Topogr. og Hist. V, 346, hvorfor her kun anføres, at han var født i Ribe Stift 1672, altsaa ved sin Tiltrædelse 36 Aar gammel, at han i 1696 fik Attestats med Non, at hans Udnævnelse til St. Thomas lød paa, at han var dansk og tysk Præst, at han i mange Aar siden var Præst paa Fyen efter først for-gæves at have søgt Embeder i Norge. Han ankom til Øen 11. Marts 1708, hvorefter Chorne rejste midt i Maj. Men And. Samsings Revers kan ikke som Chornes have lydt paa 6 Aar, thi han rejste allerede 22. Maj 1712, og hans Eftermand var allerede paa Øen 11. Oktober 1711. Samsing blev den, der kom til at forrette Jordpaakastelse første Gang i den nye Kirke. Inde i Fortet var der jo fra 1706 kommet til at ligge en lille Fyrretræskirke, og her blev som første Lig nedsat de jordiske Rester af Vice-

guvernør Melchior von Holten. Fra dennes 2 Døtre nedstamme tvende Slægter, af hvilke den ene hævede sig til stor Anseelse paa Øerne, den anden blev dansk Adel. Marie blev Stammemoder til Beverhoudterne, Jacoba til Castenskjolderne.

Adskillige Aar før Samsings Tid var der begyndt en ret betydelig Indvandring fra nærliggende Øer; men i 1708, 1709 og 1710 er det Antal udenlandske Børn, der døbtas (især Børn af Indvandrede fra Spanishtown), ligefrem paa-faldende. Det er den spanske Arvefølgekrig (1700 til 1713), som bevirkede denne Udvandring fra de krigsførende Magters Øer, der ideligt blev plyndrede. Det lille neutrale St. Thomas bød her, ligesom ofte senere i lignende Tilfælde, en Udsigt til Fred og Frelse. Men det vilde rigtignok være saare overilet at slutte, at disse i saadanne Tilfælde døbte Børn ere blevne Lutheranere, fordi Nøden havde drevet Forældrene til at lade dem døbe af den Præst, der var ved Haanden.

I 1711 fandt altsaa det næste Præsteskifte Sted. Christian Fischer, kaldet som dansk Præst 20. Maj, konfirmeret som saadan 25. Maj, ankom 11. Oktober og holdt sin første Gudstjeneste 25. Oktober, efter at være bleven indsat af Samsing 18. Oktober. Hans Revers lød paa 6 Aar; men han døde allerede 10. December 1714. Han var sygelig, og Drikfældighed forøgede Sygeligheden. Samsing maatte mange Gange holde Gudstjeneste for ham; i 1712 var han sengeliggende de første 3 Maaneder, og Samsing har sikkert ikke været ilde tilfreds med omsider at kunne faa Skibsløjlighed hjem den 22. Maj 1712. Det synes, som om med hans Afrejse alt det var borte, der hidtil havde holdt Fischer halvvejs oppe. Allerede i Juni maatte Adgang til Kirken forbydes ham paa Grund af de Skandaler, den drukne Mand gjorde sig skyldige i under Gudstjenesten, og Opperhovedet bad Kompagniet om snarest muligt at skaffe en anden Præst. — (Der findes i Universitetets Distinktionsprotokoller 2 Mænd ved denne Tid

med Navnet Fischer. Den ene er født i Christianssand 1677, tog i 1709 Attestats med Non, Dimis med Haud. Den anden er fra Trondhjem, er allerede falden igennem til Attestats 1702 og falder atter 1705, uagtet han var examineret efter speciel kgl. Ordre som allerede kaldet til Præst, men han var i Kundskab rudis in fundamentis og i Vandel prorsus indignus. En af disse 2 maa vel være den vestindiske Præst). Det er næsten mærkværdigt, at Døden ikke indhentede Fischer før den 11. December 1714. Saa uværdig som han vistnok har været, er det dog til ham, at den første Daab af et Slavebarn paa Øen knytter sig.

I hans Dødsaar havde den reformerte Kirke Kamp for at blive af med sin Præst, som aabenlyst havde levet et forargeligt Liv med den Slavinde, der holdt Hus for ham. Menigheden afsatte ham; men da de reformerte Præsters Kaldsbreve vare konfirmerede af Kongen, holdt Opperhovedet Menigheden for at være uberettiget til at jage ham bort paa egen Haand, og hans Flok betalte ham da for at flytte bort. — Den reformerte og lutherske Kirkes Forhold vare ofte ret intime. De havde fra Begyndelsen broderligt delt Husly i Bastionen; de Reformertes Vielser indførtes i den lutherske Kirkebog, og i alt Fald i Begyndelsen mulkterede Opperhovedet lige strengt, enten det saa var den ene eller den anden af Kirkernes Medlemmer, der forsømte sin Præsts eller Degns Gudstjeneste. De franske Reformerte vilde nu fiske i rørt Vande. De indgave Ansøgning om at maatte antage og lønne en særskilt Præst. De kunde, sagde de, ikke enes med Hollænderne og ikke forstaa de hollandske Præsters Sprog. Andragendet anbefalede, og vel var den reformerte Præst, der kom ud i 1716 med kgl. Konfirmation paa Kompagniets Kaldsbrev igen en Hollænder; men hans Rival Jean François Tissot blev kaldet af Kompagniet 19. Juli 1717 (kgl. Konfirmation 30. Juli.)

Fra 1717 forandredes alle Lønninger. Besisningen

hos Guvernøren ophørte. Præstegagen skulde nu være 198 Rd. om Aaret (Guvernørens Løn var sat til 900 + 100 Rd. Taffelpenge, Byfogeden fik 110. Der var i det Hele kun 4 Gager højere end Præstens, men saa var der jo rigtignok ogsaa per fas et nefas Sportler alle Vegne). Præsten havde jo ogsaa sin Plantage. Men det er saa overordentlig sjældent, at denne nævnes, at der let opstaar den Mistanke, om nu ogsaa virkelig alle Præsterne have faaet noget om den at vide, eller om dens Udlejning til nærmeste Naboplantages Ejer ikke har været en Sportel for en eller anden. — Den nye Præst, Cort Simonsen Riise (født i Svendborg 21. Oktober 1677, Attestats og Dimis 1703 med Non, Hører i Assens, Kaldsbrev 28. Oktober 1715, udnævnt 23. November 1715, fri Udrejse over Amsterdam) kom efter den 2 Aar lange Vakance ud den 7. Januar 1717 og døde 47 Dage derefter (23. Febr.), men han fik dog i sin korte Embedstid skrevet et Brev til Kompagniet, fuldt af Jammerklager. Han kan absolut ikke leve af sine Indtægter. Maaske hans Formænd have kunnet komme ud af det; men de store Biindtægter, som de havde af de Reformerte, ere nu bortfaldne, da der endog er kaldet hele 2 reformerte Præster, som hver faar af sin Menighed 600 Rdl., et godt Hus og Akcidentser, medens han selv har et eneste, tilmed usundt, Kammer i Fortet, saa at sige ingen Akcidentser af de faatallige Danske og 198 Rdl. i Løn. Der gøres Nar af ham paa Øen for hans Fattigdom. — Men i hele den lange Klage er der ikke et Ord om Præsteplantagen. Den er aabenbart bleven borte.

Kompagniet kan trænge til al den Ros, det kan faa. Saa er det ikke mere end billigt at rose det for, at det allerede den 12. August 1717 kunde afsende Brev med en ny Præst. Det meldtes heri, at han kan prædike Tysk, skal være en god Prædikant, skal have 20 Rd. maanedlig. (Det ser næsten ud, som om Riises Klage ikke havde været rent virkningsløs). Han har faaet 3 Maaneders Gageforsku-

og 40 Rd. Rejsepenge hjemmefra til St. Thomäs över Amsterdam. Hans Gage løber fra den Dag, han lander paa Øen. Den Ros, Kompagniet fik, maa ophøre, naar vi komme til de 2 sidstnævnte Punkter i Skrivelsen. Fyrrityve Rd. i Rejsepenge over Amsterdam maa absolut have været for lidt. Dog maa det indrømmes, at ogsaa nu til Dags de vestindiske Præsters Rejsepenge ere aldeles utilstrækkelige og staa dybt tilbage for, hvad den engelske Regering giver sine Embedsmænd, saa vi have for saa vidt intet at lade Kompagniet høre. Disse Udrejser over Amsterdam og Hjemrejser over f. Ex. St. Eustats eller andre Pladser i Antillerne vare jo for Resten simpelthen foranledigede af, at Kompagniet selv sendte saa ubegribelig faa Skibe derud. Den nye Præst havde ellers Uheld til at begynde med. Skibet forliste ved Texel Julienat. Han tabte alt og maatte tilbage til Amsterdam, hvorfra han meldte derom til Kompagniet. Nu viste dette sig dog noget mere medgørligt end ved hans første Udrustning. Man forærede ham 100 Rd., godtgjorde ham hans Tab med 101 Rd., men fradrog deri hans Gageforskuud 30 Rd. (Det var altsaa kun 3 Maaneders Halvgage, som han tidligere havde faaet).

I denne nye Præsts Tid var St. Jan den 25. Marts 1718 bleven formelt taget i dansk Besiddelse. Øen kom i den Grad op, at den har haft en presbyteriansk Kirke (ødelagt i en Orkan) med residerende Præst samt 2 herrnhutiske Kirker med fastboende Præster; men dansk Kirke eller Præst har St. Jan aldrig haft. Følgen er naturligvis ogsaa bleven den, at Øen er og altid har været tabt for Folkekirken. Den første Præst, der altsaa maaske kan have faaet lidt at gøre med St. Jan, kom netop ud i samme Aar, som denne Ø blev dansk. Han landede den 3. Juli 1718, hed Hans Christian Brandt, var født i Kjøbenhavn 1684, tog Attestats 1713 med Haud, Dimis 1715 med Laud, blev Kapallan p. p. ved Herlufsholm, blev kaldet til St. Thomas paa 6 Aar den 15. Juli 1717, udnævnt 21. Juli, og havde altsaa været Øens Præst næsten et Aar,

før han naaede derud. Et Fjerdingaar efter sin Ankomst blev han den 5. Oktober af den reformerte Præst Tissot viet til Jomfru Birgitte Swain; men han døde allerede 5. November 1720. Den 9. Juli 1718, Dagen før sin første Gudstjeneste, skrev han til Kompagniet, at Menigheden havde skaffet ham en god Bolig udenfor Fortet, da der er meget usundt i det Fortskammer, der anvises Præsten til Beboelse. Og i et senere Brev melder han, at Menigheden har lovet ham et bestemt Tilskud til Lønnen, da han ellers ikke kunde leve, og at Guvernøren hidtil havde givet ham til Livets Ophold. I sin korte Embedstid naaede han at døbe nogle faa Farvede, deriblandt en voxen Neger, der først blev frigiven 1732 og altsaa gik som kristen Slave i mange Aar. Men Brandt befandt sig ilde derude og skrev allerede 30. Maj 1720 et yderst bønfoldende Brev hjem om at faa en Afløser, hvis Udrejse han endda vilde betale, en Anmodning, som Kompagniet efterkom. Man meldte ham i Skrivelse af 5. December, at en Præst i den Maaned udrejste for at afløse ham. Denne nye Præst havde man forstrakt med 40 Rd. og desuden 20. Rd. til en Præstekjole. Han medbringer Kalk og Disk til St. Jan og kan prædike Dansk og Tysk. Men Brevet og Skibet og alle dettes mange Passagerer (man forbauses over, at der iblandt disse kunde være 10 Kopister, og undres over, hvortil alt disses Arbejde kunde være nødvendigt) kom ikke af Sted før langt inde i April næste Aar, da Skibet var løbet paa Grund paa Lappen ved Kronborg. Inden dets endelige Afrejse havde man i Kjøbenhavn Efterretningen om Brandts Død, hvad der gav Anledning til en ret vakker Beregning af Kompagniet. Brandts Enke skulde tilsvare Eftermanden Gage fra 16. December 1720, da han udsejlede første Gang, indtil nu, da han udsejler paany, fra hvilken Tid Kompagniet betaler ham sædvanlig Gage, nemlig, saa længe Rejsen varer, 10 Rd. maanedlig. Hun skal desuden betale ham Kost fra 30. November 1720 til 31. Marts 1721 med 1 Rd. ugentlig.

Eftermanden naaede St. Thomas den 28. Juni 1721 efter 9 Uger og 5 Dages Rejse, men døde allerede den 19. Januar 1722 efter 6½ Maanedes Ophold derude. Hans Hustru, Maren Hansdatter Bondo, døde paa St. Thomas 1722. Han, hed Jacob Tamdrop, var født i Slagelse 1681, tog Attestats 1711 med Non, Dimis 1712, var kaldet 11. November 1720 som Compastor for de lutherske Menigheder paa St. Thomas og St. Jan, konfirmeret som saadan 15. November, fik Collats 27. November. De ideelige Dødsfald derude af høje og lave Embedsmænd og Soldater vidnede vel ikke uden videre om Øens Usundhed i det Hele, men skreg højt og lydt Ak og Ve over Fortets Usundhed. Men hvilken Mordergrube maa da Faktorierne paa Guinea-Kysten have været i Kompagniets egne Øjne, naar det kun krævede Revers paa 3 Aar for Guinea, men paa 6 Aar for St. Thomas.

Med samme Skib som Tamdrop udkom der blandt andre en Seldat Nygaard med Kone og Barn. Da han var Student, kunde han, mente Kompagniet, foruden sin Soldatertjeneste tillige fungere som Degn paa St. Jan; ogsaa Tamdrop, der var lad og drikkædlig, fandt ham brugbar og lod ham holde Gudstjenesterne for sig paa St. Thomas, medens Præsten selv forøgede sine Indtægter ved at være Lommeprokurator og skrive Indlæg til Retten. Nygaard var ikke mindre forfalden til Drik end Præsten, saa han endog blev degraderet, men 20. Marts 1722 blev han igjen Degn og 26. Marts samme Aar — Præses i Retten. Den Trusel, som hjemmefra sendtes Tamdrop om Hjemkaldelse i Unaade, indtraf ikke paa Øen før efter hans Død. Han har efterladt en sørgelig Beretning om den Maade, hvorpaa Børn derude voxede op som halve Hedninger; men hvis man vilde udsende en Lærer, maatte han kunne baade læse, tale og skrive niederdeutsch (vel sagtens ment Hollandsk), da baade Højtysk og Dansk foragtes af Planterne.

Det maa have været svært at finde en Eftermand for

Tamdrop. Der gik for det første $2\frac{1}{4}$ Aar hen, inden han kom, og da dette endelig skete, havde man været nødt til at nøjes med at faa et 4 Aars Revers af ham, uagtet man lige Aaret i Forvejen i en ny Instrux igjen havde slaaet det fast, at Enhver i Kompagniets Tjeneste skulde blive paa Øen i 6 Aar. I samme Instrux var forøvrigt Tanken om en luthersk Kirke i Byen første Gang omtalt. Dog skjulte der sig ikke deri nogen kirkelig Interesse. Det skulde kun være en Udvej til at skaffe mere Plads i det snevre Fort, hvor man saa kunde bruge Kirkelokalet udelukkende i verdslig Tjeneste, hvortil man dog ogsaa nu var nødt til at bruge det om Hverdagene, især som Retslokale. Tanken blev med ægte vestindisk Langsomhed ikke realiseret før i 1793, 70 Aar derefter.

Efter den $2\frac{1}{4}$ Aars Vakance fik begge Øerne (thi nu maa ogsaa St. Jan medtages) altsaa igjen Præst. Det var Philip Adam Dietrichs, født 11. November 1687, kaldet 21. September, udnævnt 8. Oktober, Collats 29. Oktober 1723, ankom 30. April 1724, gift 4. April 1725 med Gertrud Helene, f. Brandt, rejser hjem efter 11. Marts 1731. Tilbagekomst til Kjøbenhavn 15. Juni. I det følgende Aar Sognepræst til Ønslev-Eskildstrup paa Falster, døde 1741. Han indførte Psalmesang ved Begravelse før og efter Jordpaakastelse, en Skik, som dog ikke holdt sig. Han ejede Plantage paa St. Jan, hvor endnu ikke al Jorden var optagen og derfor endnu kunde faas frit og med Skattefrihed de første Aar. Da hans 4 Aar nærmede sig deres Ende, og han var saa elsket af Menigheden, akkorderede man med ham om nye 4 Aar paa højere Løn. Det var i hans Tid, nemlig i 1726, at Afholdelsen af den danske »Store Bededag« afskaffedes paa Øerne, og at der indførtes de derude langt mere passende 2 Orkanbededage. Det staar muligt i Forbindelse med den Yndest, hvori han stod, at der i 1727 blev anskaffet en Præstebolig udenfor Fortet (paa Byens Nørregade Nr. 10), indkøbt paa Kirkekassens Regning ved Laan af 1000 Rd. Fattigkassepenge.

Det var højst urigtigt at lægge Præsteboligen der i den østlige Ende af Byen; thi det var lige opad Lagun, altsaa i høj Grad usundt og meget fugtigt. Folk vare med Rette angst for at bo i den Egn. Endnu i 1730 var Huset det østligst beboede Hus i Byen, og endnu i 1744 var der kun bygget 3 Huse østligere. Præsterne boede naturligvis kun nødigt paa et Sted af den Art, men lejede det ud, naar de kunde faa en Lejer, medens de selv lejede sig ind paa andre Steder. Nabolodden Nr. 9, som ligger Vest for hin Præstebolig og ligger sundere, blev i 1730 indkøbt til Degnebolig, og der blev holdt Skole der. Den slette og slet beliggende Præstegaard blev solgt i 1754, og Præsten fik Husleje penge, indtil en ny Bolig for ham kunde vorde købt. Den Bylod, hvorpaa den nuværende Præstebolig ligger, men som rigtignok fra Begyndelsen var dobbelt saa stor som nu, blev indkøbt senere, den er sund og har en vidunderlig Udsigt over Havnen lige over til St. Croix, hvis Palmetræers Toppe kunne ses i Kikkert.

Der var med samme Skib som Dietrichs udkommet en Skoleholder Hofman, som efter sin Ankomst ogsaa blev ansat som »Degn og Assistent« hos Præsten med 2 Rd. om Maaneden. Han blev hurtigt ked af St. Thomas, rejste hjem, men kom ud igjen i 1727. Kompagniet mente nu, at han »kunde anvendes paa St. Jan til et og andet, saaledes at han ogsaa kunde prædike for de derboende Danske«. Det var altsaa allerede saa tidligt blevet klart, hvilken Skade for Menigheden paa St. Thomas Præsterejserne til St. Jan maatte volde. Men at ansætte en luthersk Præst derovre, er aldrig faldet Nogen ind. Da Dietrichs havde begyndt stærkt at mærke Klimaets uheldige Virkninger, var den Hjælp, han nu fik, ham meget velkommen.

Af Kirkehusets Tilstand i hans Tid kunde der gives en ret detailleret Beskrivelse; men kortelig at sige var den uassel. Gulvbjælkerne, under hvilke der var dybe Kældere, vare raadne og sunkne. Af Kirkens Vægge var kun een

Side Grundmur, Resten Fyrretræs Bindingsværk, hvoraf den ene Side stod for Fald. Bygningen var 24 Alen lang, 12 Alen bred. — Den blev i 1752 revet ned af Frygt for, at den skulde falde sammen, og Gudstjenesten blev derefter holdt indtil 1793 i et af de 4 Kamre i Fortet, som Guvernøren tidligere havde brugt. Allerede 40 Aar i Forvejen havde man dog lagt Grundstenen til en luthersk Kirke ude i Byen; men dette Foretagende blev ægte vestindisk. Det nye Gudshus skulde ligge lige overfor Fortet paa Nørregade Nr. 41 og 42; men efter at man havde bygget paa det i mange Aar, brugt en 15—16,000 Rd. dertil, i 1766 havde naaet at faa det under Tag (et fladt Murstenstag) ved en yderligere Udgift af 5—6000 Rd., og dernæst, af Angst for, at der herfra kunde ske Angreb paa Fortet, forandret Taget til et almindeligt, skraat Høstags med Tagsten, skete det, endnu inden Kirken var naaet til at blive indviet, at en Orkan i 1772 blæste Taget af, hvorefter man lod — Resten staa som Ruin. I denne Kirkeruin blev efterhaanden nogle faa Lig begravede, deriblandt Præsterne Frick († 1754), Salling († 1765) og Aalholm († 1768); men det var al den kirkelige Højtidelighed, den oplevede. I 1787, da det nye Kirkekammer i Fortet mere og mere forfaldt og mere og mere viste sig for lille, opkom saa Tanken om helt at kassere Ruinen og opføre en anden Kirke paa et andet Sted (det nuværende), hvor saa Grundstenen blev lagt 1789, hvorefter Indvielsen skete 14. Juli 1793. Fra 1767 havde forøvrigt den i 1757 begyndte lutherske Mission haft sit Hovedkvarter (Missionærbolig, Skole og Missionskirke) paa samme Plet i et lille Træhus. Den nye Kirke brændte 1826, og den derefter paa samme Sted genopførte Kirke ombyggedes 1870. Den samme Regering, som ikke før i 1793 skaffede Folkekirken een Kirke paa St. Thomas, var i 1799 stærkt om sig for at skaffe den mæhriske Mission den syvende (!) Kirke paa Øerne og drev det virkelig ogsaa saa vidt, at der for Statens Regning indkøbtes Grunden dertil i 1805, medens

der aldrig var eller er købt Grund til eller opført Bygning til en Kirke paa St. Jan, hvor man derimod opførte, ogsaa for offentlige Penge, 3 mæhriske Skolehuse.

Retssikkerheden og Embedsmændenes Hæderlighed paa Dietrichs Tid karakteriseres ret godt ved det ene Exempel, at Guvernementet ikke vilde eller turde betroe Kirkens Regnskabsførere (hvoraf Byfogeden endda var den ene) at sidde inde med de netop den Gang indførte Tavlepenge. Guvernøren vilde hellere have dem i sin egen Lomme.

Den 2. Marts 1732 udkom den nye Præst Andreas Thamsen, og den 11. Marts søgte saa Dietrichs om 4 Begunstigelser: 1) fri Hjemrejse (nægtet, da han rejser i et privat og ikke i et af Kompagniets Skibe), 2) at nyde Gage indtil sin Afrejse (nægtet), 3) at maatte hjemføre Kompagniets Slavinde Cato som Patteamme (ja, dog at han skaffer hende Udrejse og indestaar for hendes Værdi, 160 Rd.), 4) at hans Plantageproduktion efter hans Afrejse maatte leveres til Kompagniet og Betaling ske til ham i Danmark mod 25 % Rabat (ja). Disse Produkter behøve ikke kun at skrive sig fra hans private Ejendom paa St. Jan, men kunne ogsaa skrive sig fra det Aars Høst i Embedets Præsteplantage. Denne blev dog paa Thamsens Anmodning i det næste Aar solgt som temmelig værdiløs for Embedet.

Fremstillingen er hermed naaet til det Punkt, hvor Khist. Sml. 4. Række, II, 81 begynder en Række af de følgende Præsters vitæ (Thamsen indbefattet), hvortil slutter sig Khist. Sml. 3. II, 54—55 og 61—92, der omtaler Præsterne Aalholm og Rørdam. Der er ogsaa i selve Øernes Historie en Begivenhed ved Aaret 1733, der vil sætte Mærke i enhver Fremstilling af alle Forhold derude, ikke mindst af Kirkeforholdene. St. Croix blev nemlig dansk Ejendom i det Aar og blev overtaget af de Danske 6. September 1734. Dermed skete der en Hovedforandring i St. Thomas-Præsternes Forhold. Men at udtømme dette,

kræver en lang Udvikling, der fører udenfor dette Tidsskrifts Interesse. Derfor kun dette: Naar der indtil 1767, i de 101 Aar, St. Thomas havde været dansk, var indtraadt 12 Perioder med samlet Udstrækning af 21 Aar $6\frac{1}{2}$ Maaned, altsaa over $\frac{1}{5}$ af Tiden, og disse Perioder benævnes Vakancer, saa maa det erindres, at under en stor Del af disse var der ikke nogen luthersk Præst indenfor over 1000 Mils Afstand. Ordet Vakance betød og betyder den Dag i Dag noget ganske andet i Vestindien end i et dansk Herred med et vakant Sogn. Dog skulde der jo nu, fra 1734, være en dansk Præst paa St. Croix i ikke over 1000, men kun i 10 Miles Afstand fra St. Thomas. At dette var til stor Gavn for alle 3 Øer. er indlysende nok, og viste sig ogsaa paa mange Maader nyttigt, men var dog lige overfor Øernes mange Tusinde Mennesker for lille en Hjælp til at kunne bøde paa de mange andre og store Vanskeligheder, hvormed Folkekirken derude har at kæmpe.
